

Sınırsız sınır...

Türkiye'deki son kullanıcıya ulaşan mazotun fiyatı litre başına 1.25 lira.

FEHİM TAŞTEKİN

Dünya / 13/09/2014

Suriye krizinin yüküne karşılık kaçak döşenen yüzlerce boru hattından mazotun Türkiye'ye pompalanmasına göz yumuldu. Şimdi ortaklık bozuldu...

Ne bir Kemal Sunal filmi ne de Meksika sınırından bir kesit. Hıristiyan, Sünni ve Alevi köylerinin birbirinin yüzüne baktığı Hatay'ın Altınözü ilçesini geride bırakıp 'Hacıpaşa Belediyesi, Hoş Geldiniz' yazısının altından geçtikten sonra tepeden aşağıya Asi Nehri'nin yarıp geçtiği vadinin enfes görüntüsüne dalıp bolca nefes alın. Çünkü aşağıya indiğinizde nefesinizi kesecek başka bir manzara var!

Asi'nin suyuyla beslediği Hacıpaşa Beldesi, Suriye politikasının 'z raporu'nu veriyor. Su, elektrik ve kanalizasyon şebekesine ilaveten evlere 'petrol boru hattı' döşendiğini düşünün. Film kurgusu için bile fazla. Senaryo olsa birbirine rakip iki kaçakçının işlettiği birer boru hattıyla 'motor' der, 'kestik' der filmi bağlarsın. Ama yerinde gördüklerim kurgu değil gerçek. Size uzun süre işleyen bir çarktan bahsedeceğim:

Sınırın Suriye tarafında Ezmerin'den başlayan boru hatları Asi'den geçiyor, tarlalarda toprağı yarıyor, belediyenin sokaklara döşediği taşların altından uzanıp evlerin arka avlusundan çıkıyor. Karşı yakadan pompalanan mazot bu yakada avlulardaki depoları dolduruyor. Hattın bir ucundaki pompacı ile öteki ucundaki alıcı arasında cepten cebe 'bas'-kes' komutlarıyla işleyen bir hat! Bazen komutlar gecikince mazot yere akıyor. Irak-Şam İslam Devleti'nin (İŞİD) elindeki Deyr el Zor ve Rakka'dan gelip Türkiye'deki son kullanıcıya ulaşan mazotun fiyatı litre başına 1.25 lira. Varsın bir varil toprağa karışsın, dert değil. Kapının önüne gelen müşteri 70 litrelik bidonları yüklenip gidiyor. Devletin Suriye politikasına omuz veren köylülerin ödülü bu. Askeri karakol 100 metre ötede sınıra hakim bir noktadan Asi'den sallarla gidip gelen mülteciler bir yana mazot, çay, zeytin gibi kaçak mallarının geçişini rahatlıkla izliyor. Şimdi İŞİD'in ilkel yöntemlerle arıtıp sattığı petrolün Türkiye'de tüketildiğine dair haberlerin önünü almak için devlet marttan itibaren bu çarka müdahale etti. Jandarma boruları tarlaların içinden geçip yola çıktığı noktalarda kesti. Binlerce metre boru tarlalardan toplandı. Asker köyün çıkışına kaçakçılığı önlemek için kontrol noktası kurdu. Çark durdu; böylece ortaklık bozuldu. Üç yıldır çuvalarla para kazananlar şimdi isyanda.

Askerler, son günlerde çıkan haberler üzerine sınırdaki tarlalardan geçen boru hatlarını topluyor.

Asker sınırda tarlaların bir ucunda 'boru hattı'ni keserken, diğer yandan köylüler tekrardan 'boru hattı' döküyorlar.

DUDAK UÇUKLATAN İTİRAFLAR

Sağa sola uzandığımda 4-5 evin avlusundaki petrol tezgâhını görebildiğim bir yerde Suriye usulü kahve eşliğinde kaçakçılardan birkaçına kulak verdim; üniformasının şiddetine maruz kaldıkları için isim vermeden her birinin sözlerini aktaracağım:

- "Ailelerin yüzde 80-90'ı bu işle uğraşiyor. Boruların çoğunu kestiler ama az da olsa mazot geliyor. Eskisi kadar mazot olmadığı için fiyat 1.25 liradan 3 liraya çıktı."
- "Bizde 'Kaçakçılığa gitmemiş adama kız vermezler' diye bir söz vardır. Devlet de yaptığımız işi biliyor. Her şey askerin gözleri önünde oluyordu. Bazıları Japonya'dan boru döşeme makinesi bile getirdi. Makine bir taraftan kazıyor diğer taraftan döküyor. Yatay boru döşeyen bile var. Bu açıkça yapılan bir iş idi."
- "Günde 30-50 tankerlik petrol geçiriliyordu. Sadece Hatay'da 4500 TIR var. Hepsini kullanıyor. Afyon'dan, Uşak'tan bile araçlar geliyor."
- "Hattın yanında aracım çamura saplandı, asker panzerle çıkardı. O zaman o yasaldı da şimdi mi yasadışı oldu? Ne değişti?"
- "Borulara ve mazot bidonlarına el konuldu. Bazı kişiler gözaltına alındı. Bu yüzden tepki oluştu. Gösteri yaptık, protesto ettik. Askerler birkaç kişiyi dövdü."
- "Suriyeli mülteciler geldiği ilk günden beri onlara evlerimizi açtık. Üç yıl boyunca kimseden yardım almadan bu yükü çektik. Yardımların Asî'den Suriye tarafına geçirilmesine yardımcı olduk. Yaralıları hastanelere taşıdık. Bir gece minareden anons yapıldı, aracı olanların Asî'ye gidip yaralıları taşıması istendi. Gittim üç yaralıyı taşıdım. Bunlara karşılık petrolden kazandık. Herkes göz yumdu. Marttan sonra iş değişti. Artık asker sınıra yaklaşanlara ateş açıyor. Ölenler oldu."
- "İnsanlar geçmek için nöbet değişiminin olduğu anı gözetliyor. Tanıdığım bir aile geçmek için üç gün pusuda bekledi!"

Sohbetin bitiminde vedalaşırken biri ayaküstü şunları söyledi:

- "Suriye'de herkese yardım ettik. Bazı Türk görevlilerin sınırdan geçmesini de sağladık. Birden bire suçlu olduk. Tamam, şamar atılar, anladık, bizi şimdi rahat bıraksınlar! Bıraksınlar işimize dönelim, tarlamıza gidelim. Ama asker, 'Tapunu göster' diyor, yoksa izin vermiyor. Ama herkesin tapusu yok ki! Bazı tapular Suriye'deki akrabaların üzerine. Ben yıllardır mahkemeden sonuç alamıyorum. Bu uygulama 12 Eylül döneminde vardı."

'Kaçak boru hattı' sokakların ortasından geçiyor...

Hacıpaşalılar Suriye'nin milli serveti petrolün bu şekilde IŞİD'i zengin ettiği gerçeğiyle ilgilenmiyor. Ağız birliğiyle dedikleri "Madem yasadışı idi neden devlet göz yumdu? Olanları kaymakam da biliyordu, belediye başkanı da, jandarma da."

Özetle IŞİD'dan petrolü alanlar Özgür Suriye Ordusu, İslami Cephe ve Nusra gibi örgütlerin kontrol ettiği bölgelerden geçirip Türkiye sınıra taşıyordu. Silsile halinde herkes cebini dolduruyordu. Ama IŞİD nedeniyle gözler Türkiye'nin üzerine dönmüşken bu çarkın dönmesi çok zor.

Sokaklara mazot kokan Hacıpaşa'dan çıkışta karşısındaki birkaç evde Suriyeli kadınların pazarlandığı iddialarıyla gündeme gelen mülteci kampı ve Suriye ordusunu terk eden askerlere tahsis edilmiş Apaydın Kampı'nın önünden geçtim. Vakti zamanında Apaydın'da olup bitenleri yerinde görmüş eski bir yetkilinin şu itirafını kaydetmeden geçemeyeceğim: "Suriyeli komutanlar telsiz ve bilgisayarlarla donatılmış masalardan Suriye'deki savaşı koordine ediyorlardı. Kurtarılmış bölgeler oluşturulduktan sonra komuta çalışmaları Suriye içine kaydırıldı. Kamptan bir gecede 150 askerin sınırı geçip savaşa katıldığını ve sonra döndüğünü bilirim."

Cilvegözü Sınır Kapısı'nda TIR şoförleri eylem yapıyor.

TIR'CIAR DA İSYANDA

Reyhanlı'daki Cilvegözü Sınır Kapısı'na gittiğimde kilometrelerce araç kuyruğu vardı. TIR'ların yükleri arasında en fazla dikkatimi çeken IŞİD'in da en fazla kullandığı arazi araçlarıydı. Sınırdaki kontak kapatan TIR şoförlerinin eyleminin üçüncü günüydü. Araç sahipleri kaçak petrole ilgili yeni uygulamaya isyan ediyor. 2008'deki

düzenlemeye göre uluslararası taşımacılık yapan araçlar ülkeye 550 litreye kadar vergisiz yakıt sokabiliyor. Ancak valinin talimatıyla bu hak geri alınmış. Gerekçe şu: Araçlar Cilvegözü'nden geçtikten sonra Bab el Hava Kapısı'na varmadan ara bölgede yüklerini indirip döndüğü için uluslararası taşımacılık yapmış sayılmaz. Cilvegözü'nden döndükten sonra 3 yerde kontrol var. Yasağı ihlal edenler depodan çıkan faturasız benzinin piyasa değeri kadar cezaya çarptırılıyor. İkinci kez yakalananların araçlarına 5 yıl tedbir konuluyor. Birkaç kişi haklarındaki savcılık iddianamesini gösterdi. Kontak kapatan şoförlerin sözcüsü "Bu uygulama neden Öncüpınar'da (Kilis) yok? 4.3 liralık mazotla bu işi yapamayız, aldığımız para mazota gider. Benim 5 TIR'ım var. Suudi Arabistan'a da çalışıyorum. Oradan dönerken 550 litre mazot hakkımı kullanıyorum. Bu mazotu diğer TIR'lara paylaşıyorum. Bu TIR'larda Suud petrolü olduğu halde ceza kesiyorlar. Derdimizi anlatamıyoruz" dedi. Şoförlere hak veren de var vermeyen de.

Kaçak boru hatlarını TIR şoförlerine de sordum. Şoförlere göre Hacıpaşa ve Sarsarin gibi yerlerde sıkı önlemler alındı ama Beşaslan'da 2 kaçak boru hattından mazot geliyor. Köylüler iki hattın gelirini paylaşıyor. Ancak akış düştüğü için 2 gün sıra beklemek gerekiyor. Bir şoför "Tamam diyelim ki IŞİD'a karşı önlem için petrolü kestiler ama militanlar her yerden geçiyor. Git Esentepe'ye, görürsün" dedi. Konuştuğum iki minibüs şoförü de sınırlardan militan ve silah geçişinin kesildiğine inanmadıklarını öne sürdü. İkisi de genelde insani yardım amaçlı olduğu söylenen ama şüphe çeken VIP geçişlere dikkat çekti, yani gösterdikleri belge ile hiçbir arama olmadan geçenlere...

BİR GEÇİŞ DENEMESİ...

Biz bunları konuşurken TIR sürücüleri bir aracın grevi kırıp sınırı geçmeye çalıştığına dair haber üzerine hareketlendi; onlarca kişi sözü edilen aracı engellemek için kontrol noktasını geçti. Bir yetkili bu karmaşa sırasında diğerlerine "Suriyelilere dikkat edin" diye seslendi. Bu serbest geçişe ben de eşlik ettim; güvenlik ve pasaport kontrol noktalarını geçtim. Diğerleri gibi birkaç dakika sonra elimi kolumu sallayarak geri döndüm, sorgusuz sualsiz.

Özetle Hatay sınırları çatışmalardan etkilendiği kadar ciddi bir savaş rantını da beraberinde getirdi. Bu ranttan Türkiye vatandaşları kadar Suriyeliler de beslendi. Bu arada Türkiye IŞİD'ı destekleyen ülke damgasını yedi. Komşudaki kanlı sürecin sonuçlarını özetleyen tek şey rant değil elbette. İç savaşın sınır bölgelerimizde oluşturduğu üç tip var: Savaşın mağdurları, savaş ağaları ve sınır bölgelerinde ev kiralayıp savaşa katılan militanlar. Bir tarafta paraya para demeyenler, diğer tarafta trafik ışıklarında dilenen Suriyeliler ve bir diğer tarafta Reyhanlı'nın endişeli kesimlerine "Bu evlerde kalanlar bir gün burayı da ele geçirmeye kalkışır mı" sorusunu sordurtan militanlar.

(<https://plus.google.com/111139069635417829913>)